

Kelly Kwalik – ślad generała

30 listopada 2023

W 1955 roku przyszedł na świat w Timice, w dolinie rzeki Jila (Lembah Jila) chłopiec. Pochodził z ludu Amungme, więc dorastał na górskich obszarach, gdzie eksploatację górnictwem prowadziła kompania PT Freeport Indonesia. Tak jak większość chłopców z Papui zachodniej ukończył szkołę podstawową. Była to szkoła (Sekolah Dasar) w Dystrykcie Agimuga. Następnie kontynuował naukę w szkole średniej (Sekolah Menengah Pertama) w Kokonau, ale tego etapu kształcenia nigdy nie dokończył.

Potem w 1973 roku wstąpił do Niższej Szkoły Nauczycielskiej obecnie znanej, jako Katolicka Fundacja Kształcenia i Edukacji Taruma Bakti Waena Jayapura (Yayasan Pendidikan dan Persekolahan Katolik Taruma Bakti Waena Jayapura). Ukończył tę szkołę w 1974 roku. Z początkiem stycznia 1975 roku powrócił do Dystryktu Agimuga i kształcił się w Wyższej Szkole Nauczycielskiej (Sekolah Guru Atas). Tam stał się nauczycielem i pracował w takim charakterze jeden rok.

W grudniu 1976 r. wstąpił do Kwatery Głównej Victoria Waris w Regencji Keerom (Markas Besar Victoria Waris Kabupaten Keerom), gdzie mieścił Gabinet Władz Rewolucyjnych 1 lipca 1971, pod przewodnictwem Seta Yapheta Rukorema i Jacoba Prai'a (Kabinet Pemerintah Revolusioner 1 Juli 1971). Od tego momentu żył jako partyzant, walcząc w dżungli przez dziesiątki lat. Niejednokrotnie nawet przez 5 miesięcy wraz ze swymi podkomendnymi przemierzał pieszo obszary od Wameny, po Ilagę, aż po swe rodowe ziemie (Amungsa) w Timice. W Kwaterze Głównej (Mabas Vitoria Waris) został mianowany Zastępcą Głównodowodzącego Oddziału Nemangkawi Timika (Wakil Panglima Komandan Daerah Perang III Nemangkawi Timika). Tę funkcję pełnił w latach 1975-1979 i ona ugruntowała jego pozycję, jako bojownika wolnej Papui. W owym okresie utworzono 7 kolejnych Regionalnych Komand Obronnych (Komando Daerah Pertahanan-KODAP) i tak w roku 1980 został Głównodowodzącym (Panglima)

KODAP III Nemangkawi Timika i funkcję tą pełnił do 2007 r. kiedy to został Głównodowodzącym Armii Narodowego Wyzwolenia Papui Zachodniej (Panglima Tentara Pembebsan Nasional Papua Barat Organisasi Papua Merdeka).

W roku 1977 Indonezyjskie Siły Zbrojne prowadziły dużą interwencję militarną w Dystrykcie Agimuga, aż po głębie tradycyjnych ziem plemiennych Amungme. W tym samym roku rozpoczęto interwencję militarną w Jayawijaya oraz innych obszarach górskiego centrum wyspy (Pegunungan Tengah) w ramach Operacji Koteka. Od tego momentu walka niepodległościowa stała się niezwykle ciężka. Zginęło wielu Zachodnich Papuasów, dużo rdzennych mieszkańców zbiegło do lasów, często ginąc z głodu, zimna, wyczerpania i chorób.

W takich realiach nie można było milczeć i pozostawać biernym, dlatego Kelly Kwalik zaangażował się w akcje czynnego oporu, wymierzone w indonezyjskich żołnierzy oraz PT Freeport. Przykładem tego była słynna akcja przecięcia rury transportującej kopalniany urobek z Grasberg w Tembagapurze do Porsite. Aktem wielkiej odwagi było wysłanie w trybie urzędowym listu do indonezyjskich dowódców, gdzie zaproponował czas i miejsce konfrontacji, aby oszczędzić ofiary po stronie cywilnej. List został odrzucony, więc liczba ofiar po stronie papuaskich cywili nie malała.

Jego imię zyskało sławę na poziomie narodowym i internacjonalnym, kiedy to wziął za zakładników Grupę Ekspedycyjną Lorentz 95 w Mapenduma w 1996 roku. Grupa ta była złożona z naukowców Biological Center Club Universitas Nasional Jakarta oraz badaczy Emmanuel College Cambridge University. Jako zakładnicy spędzili oni w lesie 6 miesięcy. Akcja ta miała ukazać światu problem Papui Zachodniej, która cieszyła się niepodległością tylko 19 dni (01.12.1961 – 19.12.1961).

Sylwetkę Kwalika poznano poprzez świadectwa uwolnionych

badaczy, zawartych w książce pt: „130 dni w pułapce w Mapeduma” („130 terperangkap di Mapeduma”, Pustaka Sinar Harapan, 1997). Autorami byli Roy Rizal i Nina Pane Arimbi Sarawasti. Złożyli oni świadectwo realiów ich egzystencji w tajemnej siedzibie TPN-PB OPM. Opowieść Niny Arimbi zawiera szczegółowy opis postaci Kwalika, jego unikalnego charakteru. Są to nie tylko opisy pełnego godności i budzącego grozę generała, ale również opisy dotyczące anegdot, czy jego specyficznego poczucia humoru.

Po wzięciu zakładników w 2009 roku stał się oczywistym celem dla indonezyjskich sił zbrojnych. Przypisywano mu odpowiedzialność za wiele aktów przemocy, zwłaszcza na obszarach objętych koncesjami wydobywczymi PT Freeport Indonesia. Kontrowersje wokół niego nieustannie narastały. W 2002 roku ostrzelanych zostało dwóch nauczycieli, którzy byli obywatelami USA. Kelly Kwalik nie wziął jednak na siebie odpowiedzialności za ten incydent i odrzucił oskarżenia.

Następnie w lipcu 2009 roku doszło do ostrzelania obywatela Australii oraz kilku innych cywilów, również na terenach operacji wydobywczych PT Freeport Indonesia. W celu wyjaśnienia tego incydentu spotkał się z nim osobiście Dowódca Policji (Kapolda Papua) Irjen FX Bagus Ekodanto. Wnioski płynące z tego spotkania wskazywały, że Kelly Kwalik mówił prawdę, niemniej jednak podczas seminarium organizowanego przez Komitet Narodowy Młodzieży Indonezyjskiej (Komite Nasional Pemuda Indonesia – KNPI) wysoki rangą dowódca wojskowy (Pangdam XII Cenderawasih) ukazał go, jako winowajcę tego zdarzenia. Strzelanina na tych obszarach miała jeszcze miejsce w październiku 2009 roku.

W środę 16 grudnia 2009 roku o godzinie 03.00 czasu miejscowego Kwalik został trafiony czterema kulami wystrzelonymi przez funkcjonariuszy jednostki specjalnej Densus 88. Tego dnia był on w bardzo słabej kondycji, po trwającym wiele miesięcy procesie leczenia. Został zaskoczony w chacie, w której towarzyszyło mu kilku krewnych. Wspólne

spotkanie z nimi odbywało się w związku z nadchodzącymi Świętami Bożego Narodzenia. Tak zginął Naczelny Dowódca Armii Wyzwolenia Papui Zachodniej (Panglima TPN-PB OPM). Jego śmierć zarysowała bolesną ranę w łonie społeczeństwa zachodniopapuaskiego. Radosny dzwon, mający obwieszczać Boże Narodzenie stał się dzwonem śmierci wielkiego i szanowanego przywódcy, uważanego za humanistę, nieustraszonego bojownika na ziemi Papui.

Biskup Diecezji Timika – Jayapura, Philip Saklil, nad zwłokami wyrecytował następujące słowa: „Przewyciężył niedogodności życia w dżungli, łącznie z górskim zimnym powietrzem. Nie przeżył swego życia w kilkugwiazdkowych hotelach” (cytat za gazetą „Tempo”, 22.12.2009 r.). Zgodnie ze słowami Biskupa Philipa Saklila Kwalik ponad 30 lat konsekwentnie przeciwstawiał się niesprawiedliwości i kradzieży przyrodzonych praw ludu Papui Zachodniej.

Dla ludu papuaskiego jego śmierć ponownie wyrzeźbiła motyw „memoria passionis” (pamięć udręki) w świadomości zbiorowej. Był zawsze blisko ludzi młodych, zaangażowanych w walkę wyzwolenczą. Wypowiedział niegdyś słowa modlitwy w towarzystwie pewnego młodego aktywisty niepodległościowego. Jej słowa wprowadził w przestrzeń otaczającej natury cicho i spokojnie. Wspomniany aktywista zapamiętał ją i zapisał jej słowa. Oto one: „Przez 34 lata przetrwałem w lesie deszczowym, wspinałem się na wzgórza, przekraczałem doliny rzek, bagna i jeziora, stąpałem po wybrzeżach. Upał prażył moją skórę, a wytrzymałem też zimno i mróz, pochodzący z ośnieżonych szczytów. A wszystko to w imię odwiecznego dziedzictwa – oto jest jedyny motyw: zachować sprawiedliwość, prawdę, miłość i pokój na ziemi mych przodków. Teraz krzyczę i wnoszę modlitwy, zanim wydam ostatnie tchnienie. Boże mój, pod Twą władzą jest całe złoto, miedź, ropa, gaz, ryby, wszystkie zwierzęta i rośliny, które uczyniły tę ziemię tak bogatą! Przywróć nam nasze prawo do samostanowienia! Oto mieszkańcy tej ziemi potrzebują tej jednej rzeczy, a wszystkie inne te

bogactwa nie są konieczne! Daj, proszę, innym mieszkańcom świata wszystko, czego pragną i czego będą pragnęli w przyszłości, ale przywróć nam prawo samostanowienia!”.

Niechaj ta modlitwa zostanie wysłuchana przez inne narody i władze Zjednoczonej Republiki Indonezji, aby zapanował pokój na ziemi Papui. Szczęśliwej drogi bojownikowi o sprawiedliwość! Żegnaj Panie Generale! Niech Twój duch na zawsze spoczywa w Pokoju!

Kim on jest? Jak kształtuje się przyszłość Papui po jego śmierci? Jak rzecz się ma z przewodnimi wartościami, o jakie walczył? Czy stanowi inspirację dla kolejnych kontynuatorów tej walki?

On jest Keletus Kualalok Kelly Kwalik! Lud Papui Zachodniej wzywa go imionami Pan Generał Kelly Kwalik (Umeki Kwalik).

Tłumaczenie: Rafał Szymborski

Zdjęcie: Free Papua Movement ()

Źródła oryginalne: „Saputulisan”, KNPB Wilayah Almasuh, Bob Jhonsten Elasotagam

Źródło: WolneMedia.net, „Latarnik Papuaski”, „Krew Papuasów”